

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz
Sędziowie:	SA Krystyna Smaga (spr.) SO del. Bożenna Rolińska
Protokolant: stażysta Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 13 marca 2014 r. w Lublinie

sprawy W. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury górniczej

na skutek apelacji wnioskodawcy W. O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 23 października 2013 r. sygn. akt VIII U 656/12

I. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzając go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 24 sierpnia 2011 roku w ten sposób, że ustala W. O. prawo do emerytury górniczej od dnia 1 sierpnia 2011 roku;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz W. O. kwotę 30 (trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 sierpnia 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, ze zm.), odmówił W. O. prawa do emerytury bez względu na wiek, bowiem wnioskodawca nie udowodnił 25 lat pracy górniczej.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany przez przyznanie prawa do emerytury górniczej, po uwzględnieniu do pracy górniczej okresu szkoły i zatrudnienia na stanowisku monter w PIP (...) w K. od 9 grudnia 1977 r. do 17 czerwca 1979 r. i od 18 czerwca 1979 r. do 31 sierpnia 1981 r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, podając że wymienione w odwołaniu okresy nie zostały zaliczone do okresu pracy górniczej, równorzędnej i zaliczanej.

W toku postępowania wnioskodawca domagał się przeliczenia uwzględnionego jako praca górnicza stażu pracy, przy przyjęciu przelicznika 1,8, co spowodowałoby, iż legitymowałby się stażem pracy górniczej w wymiarze ponad 25 lat.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 23 października 2013 r oddalił odwołanie na podstawie następujących ustaleń faktycznych i ich oceny prawnej.

W. O., urodzony (...), jest uprawniony stałej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. W dniu 5 sierpnia 2011 r złożył wniosek o emeryturę. Przedłożył między innymi świadectwo pracy z 31 lipca 2002 r wystawione przez Przedsiębiorstwo (...) SA w upadłości, z którego wynikało, że od 4 września 1981 r do 31 grudnia 1984 r był zatrudniony jako ślusarz pod ziemią, a od 1 stycznia 1985 r do 31 lipca 2002 r jako ślusarz - spawacz pod ziemią. ZUS ustalił, że wnioskodawca posiada staż pracy 20 lat 10 miesięcy 23 dni, w tym 20 lat 1 miesiąc 14 dni okresów składkowych, które należy potraktować jako okres pracy górniczej pod ziemią. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. W tym stanie faktycznym ZUS wydał zaskarżoną decyzję odmawiającą prawa do emerytury.

W toku postępowania ZUS wskazał że skarżący posiada okres pracy górniczej 20 lat 4 miesięcy i 12 dni, w tym pracy górniczej pod ziemią 20 lat 1 miesiąc 18 dni i okres zasiłku chorobowego z tytułu wypadku przy pracy 2 miesiące 24 dni. ZUS podniósł, że skarżący nie udowodnił okresu pracy górniczej wymienionej w art. 50d ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z FUS, zatem nie było możliwości zastosowania przelicznika stażu pracy w wymiarze półtorakrotnym.

Sąd Okręgowy ustalił, że skarżący, uczęszczając do przyzakładowej (...) Szkoły Zawodowej przy PIP (...) K., zawarł z tym zakładem umowę o naukę zawodu od 9 grudnia 1977 r do 17 czerwca 1979 r. Po zakończeniu nauki, od 18 czerwca 1979 r został zatrudniony w tym zakładzie jako monter wewnętrznych instalacji budowlanych, gdzie pracował do 31 sierpnia 1981 r.

Od 4 września 1981 r skarżący został zatrudniony na stanowisku ślusarza pod ziemią w pełnym wymiarze czasu pracy na czas nieokreślony w Przedsiębiorstwie (...) w B.. W dniu 7 września 1981 r złożył oświadczenie, że w górnictwie pod ziemią nigdy wcześniej nie pracował. Na stanowisku ślusarza pod ziemią był zatrudniony do 31 grudnia 1984 r. Od 1 stycznia 1985 r do końca zatrudnienia w (...) w B., do 31 lipca 2002 r, pracował na stanowisku ślusarza - spawacza pod ziemią (akta osobowe, świadectwo pracy). Został skierowany do oddziału TT, którego zadaniem było zbrojenie i remonty szybów w kopalni węgla kamiennego (zeznania wnioskodawcy, świadków M. O. i M. S.). Praca polegała na wymianie przewodników szybowych i zbrojenia szybowego, zbrojenia dźwigarów, zbrojeniu przedziału drabinowego, wymianie obmurza szybowego. Wszystkie wymienione czynności wykonywane były na głębokości od zrębu (poziom o metrów) do głębokości 800 metrów, w zależności od głębokości szybu. Pracownicy skierowani do powyższych czynności przechodzili badania psychologiczne stwierdzające możliwość zjeżdżania pod ziemię i pracy w szybie na wysokości ponad trzech metrów (zeznania świadków, akta osobowe, w tym orzeczenie psychologiczne, polecenie wyjazdu). Wnioskodawca montował elementy wcześniej przygotowane, nie zglębiał szybów. Pracodawca prowadził ewidencję czasu pracy, początkowo pobierano znaczki na tak zwanej „markowni”, a od około 2000 r były tak zwane dyskietki rejestracji czasu pracy. Szttygar odnotowywał dniówki i rodzaj wykonywanej pracy w książce raportowej danej zmiany (zeznania wnioskodawcy i świadków).

Zeznania wnioskodawcy Sąd uznał za wiarygodne, są bowiem spójne, logiczne i znajdują potwierdzenie w zeznaniach świadków. Świadkowie z wnioskodawcą pracowali w tym samym zakładzie pracy, na takim samym co wnioskodawca stanowisku ślusarza i ślusarza - spawacza. Z racji obowiązków pracowniczych znali zasady funkcjonowania zakładu ich oraz mieli bezpośredni kontakt z wnioskodawcą.

Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie nie jest zasadne.

Sąd zacytował art. 50a ust 1 ustawy o emeryturach rentach z FUS, zgodnie z którym górnicza emerytura przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: 1. ukończył 55 lat życia; 2. ma okres pracy górnicznej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górnicznej określonej w art. 50c ust. 1; 3. nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Wiek emerytalny wymagany od pracowników: kobiet mających, co najmniej 20 lat, a mężczyzn, co najmniej 25 lat pracy górnicznej i równorzędnej, w tym co najmniej 15 lat pracy górnicznej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wynosi 50 lat (ust. 2). Natomiast zgodnie z art. 50e ust. 1, 2 i 3 ustawy, prawo do górnicznej emerytury, bez względu na wiek i zajmowane stanowisko, przysługuje pracownikom, którzy pracę górniczną wykonywali pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres wynoszący co najmniej 25 lat.

Sąd wskazał, że do okresów pracy górnicznej, o której mowa w ust. 1, zalicza się także okresy: 1) niezdolności do pracy z tytułu wypadku przy pracy albo z tytułu choroby zawodowej, za które wypłacone zostało wynagrodzenie lub zasiłek chorobowy albo świadczenie rehabilitacyjne, 2) czasowego oddelegowania pracowników, o których mowa w art. 50c ust. 1 pkt 6, do zawodowego pogotowia ratowniczego w (...) SA w B., w (...) SA Oddział (...) w L. lub w okręgowych stacjach ratownictwa górnicznego - bezpośrednio poprzedzone pracą górniczną wykonywaną pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w czasie trwania stosunku pracy (ust. 2). Prawo do emerytury przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Sąd zauważył, że bezspornym jest, iż skarżący ukończył (...)50 lat i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Spór sprowadza się do ustalenia, czy legitymuje się okresem pracy górnicznej w wymiarze co najmniej 25 lat oraz okresem pracy górnicznej, o której mowa w treści art. 50c ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd wskazał, że pojęcie „praca górnicza” generalnie oznacza okres zatrudnienia górnika pod ziemią oraz na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego, to jest okresy pracy górnicznej wymienione w art. 50c ust. 1 ustawy emerytalnej, wykonywanej co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy (wymóg określony w art. 50b ustawy). W przypadku wykonywania pracy o charakterze mieszanym (pod ziemią i na powierzchni) praca ta stanowi pracę górniczną, jeżeli jest wykonywana pod ziemią co najmniej przez połowę dniówek roboczych w miesiącu, obliczanych w stosunku do czasu pracy obowiązującego w myśl zasad kodeksu pracy w danym zawodzie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 1989 r, II URN 34/89, Lex nr 14922).

Sąd stwierdził, że nie jest możliwe uwzględnienie jako pracy górnicznej okresu praktycznej nauki zawodu w przyzakładowej (...) Szkoły Zawodowej przy PIP (...) K. i pracy w tym zakładzie na stanowisku montera wewnętrznych instalacji budowlanych. Skarżący nie przedstawił dowodów na wykonywanie w tych okresach pracy górnicznej lub pracy równoważnej. Dlatego bezsporny wymiar pracy górnicznej, ustalony przez ZUS na 20 lat 4 miesiące 12 dni zatrudnienia w (...) w B., jest jedynym okresem wykonywania takiej pracy.

Sąd powołał się na art. 50d ust. 1 ustawy, który mówi, że przy ustalaniu prawa do górnicznej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego: 1) w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębinieniu szybów i robotach szybowych; 2) w drużynach ratowniczych.

Sąd zauważył, że skarżący od 4 września 1981 r do 31 lipca 2002 r, będąc zatrudnionym na stanowiskach ślusarza i ślusarza - spawacza, zajmował się wykonywaniem zbrojeń i remontów szybów kopalnianych. Sąd uznał, że wykonywane czynności mieszczą się w zakresie terminu „roboty szybowe”, a te jak wykazano powyżej przyjmuje się za „pracę górniczną” zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym. Zdaniem Sądu z § 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki z 31 marca 2008 r w sprawie sposobu ewidencjonowania przez pracodawców okresów zatrudnienia na stanowiskach, na których okresy pracy górnicznej zalicza się w wymiarze półtorakrotnym, przy ustalaniu prawa do górnicznej emerytury,

oraz na niektórych innych stanowiskach pracy górniczej, wynika że bieżącą ewidencję okresów pracy prowadzi się oddzielnie dla każdego pracownika w oparciu o wydruki sporządzone na podstawie dowodów zarobkowych, z których wynika, na jakim stanowisku i w jakim okresie pracownik był zatrudniony. W oparciu o miesięczne wydruki w załączniku do karty ewidencyjnej pracownika dokonuje się między innymi zapisów liczby zjazdów pod ziemię w poszczególnych miesiącach w danym roku kalendarzowym. Przedstawione przez wnioskodawcę wykazy dniówek nie zawierają adnotacji o liczbie zjazdów pod ziemię. Nie można zatem przyjąć iż były to czynności wykonywane w co najmniej połowy czasu pracy (art. 50b ustawy).

Dlatego w ocenie Sądu brak było możliwości uwzględnienia w wymiarze półtorakrotnym okresu zatrudnienia od 4 września 1981 r do 31 lipca 2002 r.

Z tych względów i na podstawie powołanych przepisów oraz na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

Apelację od tego wyroku wniósł W. O., zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

- naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 50d ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przez ich niezastosowanie przepisów załącznika Nr 3, działu III do rozporządzenia Ministra Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995 Nr 2 poz. 8) wobec przyjęcia, że odwołujący w spornym okresie od 4 września 1981 r do 31 lipca 2002 r nie wykonywał pracy zaliczonej w wymiarze półtorakrotnym, a tym samym nie udowodnił stażu pracy, albowiem tzw. wykazy dniówek nie zawierają adnotacji o ilości zjazdów pod ziemię, sprzecznie z treścią prawa materialnego § 3: rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 31 marca 2008 r w sprawie sposobu ewidencjonowania przez pracodawców okresów zatrudnienia na stanowiskach, na których okresy pracy górniczej zalicza się w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury,

- naruszenie prawa materialnego § 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 31 marca 2008 r w sprawie sposobu ewidencjonowania przez pracodawców okresów zatrudnienia na stanowiskach, na których okresy pracy górniczej zalicza się w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury, oraz na niektórych innych stanowiskach pracy górniczej poprzez jego zastosowanie, w sytuacji, gdy dotyczy wymogów ewidencjonowania po wejściu w życie rozporządzenia, tj. po kwietniu 2008 r, stąd nie może być podstawą dla ustaleń co do okresu od 1981 r do 2002 r, co więcej, przed rozporządzeniem wyżej wskazanym, obowiązywało rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 lutego 2004 r w sprawie ewidencjonowania przez pracodawców okresów zatrudnienia na stanowiskach, na których okresy pracy górniczej zalicza się w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury oraz na niektórych innych stanowiskach pracy górniczej (Dz. U. Nr 40, poz. 358), które utraciło moc z dniem 1 stycznia 2007 r. Też nie miało zastosowania do realiów sprawy. Wcześniejszego rozporządzenia niż przywołane z 2004 r, regulującego wskazaną materię, nie było. Kwestia ta, komplementarnie uregulowana jest w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995 r Nr 2 poz. 8);

- naruszenie art. 233 § 1 kpc, poprzez dowolną, a nie swobodną całego zebranego w sprawie materiału dowodowego, ocenie dowodów w sposób rażąco wadliwy, sprzeczny z zasadami logiki i doświadczenia życiowego;

- sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału, tj. z zeznaniami świadków, przesłuchaniem skarżącego, charakterystyką stanowiska pracy skarżącego, dowodami z dokumentów, poprzez ustalenie, że skarżący nie udowodnił wymaganego czasookresu pracy górniczej, wobec braku możliwości przeliczenia podstawy wymiaru w wysokości półtorakrotności okresu zatrudnienia od września 1981 r do lipca 2002 r, przyjmując każdy rok dla wymiaru jako 18 miesięcy w sytuacji przeprowadzonego postępowania dowodowego wynikają odmienne konkluzje,

- naruszenie prawa materialnego art. 51 ust. 1 pkt 2, poprzez niezastosowanie co do wysokości przeliczenia 1,8 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50d ust 1 i 3 ustawy, pomimo uzasadnienia zastosowania podstawy wymiaru półtorakrotności okresu zatrudnienia od dnia 4 września 1981 r do 31 lipca 2002 r.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do górniczej emerytury z uwzględnieniem przelicznika stażu do prawa z art. 50d ust 1 i 3 ustawy w wymiarze półtorakrotności oraz przelicznika dla wymiaru zgodnie art. 51 ust 1 ustawy w wysokości 1,8 oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł m.in., że dla stwierdzenia czy sporne okresy pracy górniczej podlegają zakwalifikowaniu do pracy wykonywanej w wymiarze półtorakrotnym, koniecznym jest rozważenie, czy praca była wykonywana w warunkach określonych w art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z FUS (tekst jedn. Dz. U. 2009 r Nr 153, poz. 1227). W tym przepisie (poprzedni art. 37 ust. 1 pkt 1 ustawy) ustawodawca określił wykaz stanowisk pracy, objęty załącznikiem nr 3 do rozporządzenia (do którego odsyła art. 50d ust 3 ustawy) Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty.

Skarżący podniósł, że zgodnie z wykazem stanowisk pracy uzasadniającym zaliczanie czasu pracy w wymiarze półtorakrotnym, stanowiskiem pracy o takim charakterze jest: a) zgodnie z pkt 3 murarz, betoniarz, zbrojarz i cieśla w ścianie, w komorze, :e, chodniku lub przy przebudowie tychże, b) zgodnie z pkt 4 uprawnionym jest górnik ładowacz, wiertacz, murarz, zatrudnieni przy głębieniu i przebudowie szybów oraz inni pracownicy zatrudnieni przy robotach szybowych i w szybkach, c) zgodnie z pkt 17 rzemieślnicy stale zatrudnieni pod ziemią w przodkach, szybach i szybkach przy bieżącej obsłudze i konserwacji sprzętu mechanicznego i elektrycznego oraz montażu, demontażu i konserwacji instalacji hydraulicznej, pneumatycznej, elektrycznej i sygnalizacyjnej, d) zgodnie z pkt 19 pracownicy zatrudnieni na stanowiskach wymienionych w pkt 1-18 (czyli wszystkich wymienionych w załączniku przed pozycją nr przy robotach górniczych polegających na przebudowie chodników głównych i pomocniczych z równoczesną przybierką i nową obudową oraz na przebudowie szybów i szybków,

Apelujący zarzucił, że Sąd Okręgowy w ogóle nie brał pod rozwagę przy wyrokowaniu załącznika do rozporządzenia oraz samego rozporządzenia. Zauważył, że o uznaniu konkretnej pracy za zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, decyduje charakter, czyli czynności faktycznie wykonywanych, a nie treść umowy o pracę, ani nawet nazwa zajmowanego stanowiska, określona w angażach lub w zaświadczeniu o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach (wyrok Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 2011 r, I UK 360/2010). Nie można więc prymatu oddać treści świadectwa pracy skarżącego z (...) w B. z 31 lipca 2002 r, zgodnie z którym skarżący zatrudniony był na stanowisku ślusarza oraz spawacza (od 1981 r do 1984 r oraz od 1985 r do 2002 r).

Apelujący podkreślił, że z zeznań świadków pracujących na analogicznym jak skarżący stanowisku, będących fachowcami z dziedziny, dysponującymi doświadczeniem zawodowym: M. O. i M. S. wynika, iż praca skarżącego polegała na wykonywaniu prowadników szybowych i zbrojeniu szybów, zbrojeniu dźwigarów, zbrojeniu przedziału drabinowego, wymianie obmurza szybowego. Wszystkie prace wykonywane były w szybie i na głębokości od zrębu w głąb zależnie od głębokości szybu. Była to praca stale wykonywana pod ziemią (tj. od poziomu 0 w głąb). Prace te wchodziły w pojęcie prac zbrojeniowych, ciesielskich, betoniarskich i są kompilacją wszystkich wskazanych umiejętności. Co więcej, jako praca pod ziemią wymagała predyspozycji psychomotorycznych aprobujących możliwość pracy w głębokości ponad 3 metry. W tych realiach art. 50d ust 1 ustawy, zgodnie z którym, przy ustalaniu prawa górniczej emerytury zalicza się w wymiarze półtorakrotnym okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego przy robotach szybowych koresponduje z treścią załącznika do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z delegacji ustawy). Niewątpliwie wykonywany przez skarżącego pracami zbrojeniowymi (zbrojarz) zgodnie z omówionym pkt a) ,b) i był on również pracownikiem o którym mowa w pkt 19, jako pracownik zatrudniony przy robotach górniczych polegających na przebudowie chodników głównych i pomocniczych z równoczesną przybierką i nową obudową oraz na przebudowie szybów i szybków. Prawodawcą nie bez przypadku raz posługuje się w treści

pojęciem górnika, raz rzemieślnika, a raz pracownika, tak by ratio legis przepisu obejmowała jak najszerszą grupę uprawnionych.

Apelujący wywodził, że nie jest celne odwołanie się Sądu do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 31 marca 2008 r. Do 2002 r rozporządzenie nie obowiązywało, było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 6 lutego 2004 r w sprawie ewidencjonowania przez pracodawców okresów zatrudnienia na stanowiskach, na których okresy pracy górniczej zalicza się w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury oraz na niektórych innych stanowiskach pracy górniczej (Dz. U. Nr 40, poz. 358), które też nie obowiązywało w spornym okresie. Nie ma podstawy dla stosowania go w stanie faktycznym. Ponadto, skoro Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne i spójne zeznania świadków, to obaj zgodnie zeznali, iż praca była pracą pod ziemią (od zrębu) w głąb. Jakie znaczenie ma liczba zjazdów w sytuacji, gdy z charakteru czynności pracowniczych wywiedziono, iż była stale pod ziemią. Dowodów z dokumentów, tj. załącznika do karty ewidencyjnej z liczbą dniówek ZUS nie kwestionował,

Nawet gdyby odwołać się do brzmienia rozporządzenia, które nie może mieć zastosowania to i tak w jego § 3 ust 4 podano, iż wykazane okresy pracy w załączniku do karty ewidencyjnej pracownika, a także liczby zjazdów pod ziemię lub (tutaj alternatywa przesłanek) liczby dniówek przepracowanych w poszczególnych latach na stanowiskach oraz liczby przepracowanych dniówek zaliczanych w wymiarze półtorakrotnym na stanowiskach, które stanowią podstawę do wypisania zaświadczeniu na potrzeby ZUS. A więc nawet w jego brzmieniu, wobec alternatywy przesłanek, że sama nawet liczba dniówek jest dowodem na półtorakrotność podstawy.

Reasumując każdy rok pracy apelującego w stażu do prawa, liczony winien być w wymiarze 18 miesięcy co uprawnia do emerytury, biorąc pod rozwagę nawet okres od 4 września 1981 r do 31 lipca 2002 r.

Co do podstawy dla wysokości świadczenia, apelujący wskazał, że zgodnie z art. 51 ust 1 pkt 2 ustawy przy ustalaniu wysokości emerytur górniczych stosuje się przelicznik 1,8 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50d. Chodzi przy tym o ustalenie stażu pracy górniczej wpływającego na wysokość świadczenia, a nie o ustalenie okresów pracy górniczej wymaganych do nabycia prawa do emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja jest zasadna i dlatego została uwzględniona.

Przede wszystkim stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy przeprowadził obszerne i wyczerpujące postępowanie dowodowe, które jest wystarczające dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Świadkowie i skarżący w swoich szczegółowych i logicznych zeznaniach dokładnie opisali charakter pracy i czynności wykonywane przez skarżącego w czasie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w B.. Sąd nadto dołączył akta osobowe skarżącego i akta rentowe świadków. Dokonywał również ustaleń w przedmiocie stażu górniczego wnioskodawcy, zwracając się do ZUS w celu przeprowadzenia stosownych wyliczeń w przedmiocie stażu, przy przyjęciu okresu wykonywanej przez skarżącego pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym.

W oparciu o przeprowadzone dowody Sąd Okręgowy trafnie ustalił, że okres zatrudnienia skarżącego w Przedsiębiorstwie (...) w B. od 4 września 1981 r do 31 lipca 2002 r, na stanowiskach ślusarza i ślusarza - spawacza pod ziemią był okresem pracy przy robotach szybowych. Praca ta polegała na wymianie przewodników szybowych i zbrojenia szybowego, zbrojenia dźwigarów, zbrojeniu przedziału drabinowego, wymianie obmurza szybowego. Wszystkie wymienione czynności wykonywane były na głębokości od zrębu (poziom o metrów) do głębokości 800 metrów, w zależności od głębokości szybu.

Dla oceny pracy skarżonego w kontekście definicji pracy górniczej rzeczywiście nie były wystarczające dokumenty akt osobowych i świadectwa pracy, w których stanowiska pracy skarżącego w (...) w B. nazwane zostały: „ślusarz pod ziemią” i „ślusarz - spawacz pod ziemią”. Istotne znaczenie dla ustalenia charakteru pracy skarżonego miały zeznania świadków i jego samego, przedstawiające szczegółowo wykonywane czynności. Z zeznań tych w sposób jednoznaczny

wynika, że w czasie zatrudnienia w (...) w B. apelujący pracował tylko pod ziemią i wykonywał wyłącznie prace szybowe.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, na które również powołał się apelujący, istotne znaczenie ma rodzaj wykonywanej pracy, a nie nazwa stanowiska figurująca w aktach osobowych, czy w świadectwie pracy.

Sąd pierwszej instancji nietrafnie natomiast zastosował obowiązujące przepisy prawa do prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, co skutkowało odmową prawa do emerytury.

Stosownie do art. 50a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.), górnicza emerytura przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: 1) ukończył 55 lat życia; 2) ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1; 3) nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 1). Wiek emerytalny wymagany od pracowników: kobiet mających co najmniej 20 lat, a mężczyzn co najmniej 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wynosi 50 lat (ust. 2).

Sporne było w sprawie, czy skarżący udowodnił wymagane 25 lat pracy górniczej, przy czym w dacie złożenia wniosku miał ukończone 50 lat.

Zatrudnienie skarżącego w Przedsiębiorstwie (...) w B. od 4 września 1981 r do 31 lipca 2002 r jest pracą pod ziemią i faktycznie jest to okres wynoszący 20 lat 1 miesiąc 18 dni. Jednak jest to szczególny rodzaj pracy górniczej pod ziemią, liczony przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej w wymiarze półtorakrotnym, a więc skarżący udowodnił 29 lat 11 miesięcy 25 dni pracy górniczej (wyliczenie ZUS w piśmie procesowym z 22 października 2013 r, k. 114 akt sprawy, niekwestionowane przez strony).

Zgodnie z art. 50d ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym następujące okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego: 1) w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych; 2) w drużynach ratowniczych.

Zgodnie z ust. 3 tego artykułu, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki i ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowo stanowiska pracy, na których zatrudnienie zalicza się w myśl ust. 1 i 2 w wymiarze półtorakrotnym.

W oparciu o ust. 4, minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określa, w drodze rozporządzenia, zasady ewidencjonowania przez pracodawców okresów zatrudnienia na stanowiskach, na których okresy pracy górniczej zalicza się w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury, oraz na niektórych innych stanowiskach pracy górniczej.

Na podstawie art. 50d ust. 3 nie zostały wydane przepisy wykonawcze i dlatego nadal ma zastosowanie, wydane z delegacji poprzednio obowiązujących przepisów, rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995 r Nr 2, poz. 8). Załącznik nr 3 do tego rozporządzenia zawiera wykaz stanowisk pracy, na których okresy pracy pod ziemią oraz w kopalniach siarki i węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym. W części I „Pod ziemią” wymienione jest m.in. następujące stanowiska: w pkt 4): górnik ładowacz, wiertacz, murarz, betoniarz, zbrojarz i cieśla zatrudnieni przy głębieniu i

przebudowie szybów i szybków oraz inni pracownicy zatrudnieni przy robotach szybowych - za czas pracy w szybach i szybkach, w pkt 17) rzemieślnicy stale zatrudnieni pod ziemią w przodkach, szybach i szybkach przy bieżącej obsłudze i konserwacji sprzętu mechanicznego i elektrycznego oraz montażu, demontażu i konserwacji instalacji hydraulicznej, pneumatycznej, elektrycznej i sygnalizacyjnej.

Poprzednio obowiązywało rozporządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 21 stycznia 1984 r w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1984 r Nr 10, poz. 44 ze zm.), które również w załączniku nr 2 „Pod ziemią” w pkt 3) wymieniało pracowników zatrudnionych przy robotach szybowych.

W określeniu „prace szybowe” mieści się więc szeroki zakres robot wykonywanych przy konserwacji i naprawie samego szybu i wszystkich znajdujących się w nim instalacji i urządzeń.

Apelujący, pracując w Przedsiębiorstwie (...) w B. od 4 września 1981 r do 31 lipca 2002 r w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace szybowe i tylko takie prace wykonywał w czasie wszystkich dniówek podanych w złożonym wykazie. Rodzaj wykonywanej pracy mógł skarżący udowadniać za pomocą wszystkich dowodów przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego, w tym również dowodami z zeznań świadków.

Rację ma apelujący, że rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 31 marca 2008 r w sprawie sposobu ewidencjonowania przez pracodawców okresów zatrudnienia na stanowiskach, na których okresy pracy górniczej zalicza się w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury, oraz na niektórych innych stanowiskach pracy górniczej (Dz. U. z U. z 2008 r Nr 72, poz. 423) nie może eliminować skarżącego z kręgu osób, którym pracę górniczą należy do prawa liczyć w wymiarze półtorakrotnym. Rozporządzenie to weszło w życie po zakończeniu zatrudnienia przez skarżącego, podobnie jak poprzedzające rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 lutego 2004 r (Dz. U. z 2004 r Nr 40, poz. 358). Przepisy te skierowane są do pracodawcy i mają charakter techniczny. Ewidencja ma ułatwić dowodzenie rodzaju pracy górniczej.

Skarżący nie przedstawił wykazu liczby zjazdów pod ziemię w spornym okresie i nie ma takiej już takiej możliwości, skoro zakład pracy został zlikwidowany.

Jednak udowodnił w oparciu wykaz dniówek oraz zeznania świadków, że stale, przez cały okres pracy i w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) w B. wykonywał roboty szybowe, to jest prace, które przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej zalicza się w wymiarze półtorakrotnym.

Apelujący wykazał zatem 25 lat pracy górniczej wykonywanej pod ziemią. Wykonywał bowiem prace szybowe, czyli prace, których okres przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej zalicza się w wymiarze półtorakrotnym. Pozostałe przesłanki prawa do emerytury nie były sporne.

Zauważyć należy, że przedmiotem niniejszej sprawy jest prawo do emerytury, a więc ustalane są przesłanki prawa do świadczenia, a nie sposób wyliczenia jego wysokości. Wysokość świadczenia ma obowiązek ustalić ZUS w decyzji wykonującej wyrok sądu.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i ustalił W. O. prawo do emerytury od dnia 1 sierpnia 2011 r, to jest od miesiąca, w którym złożony został wniosek (punkt I wyroku).

Na podstawie art. 98 § 1 kpc zasądzone zostały od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz skarżącego koszty postępowania apelacyjnego, to jest zwrot opłaty od apelacji, uiszczonej na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U. z 2010 r Nr 90, poz. 594 ze zm.) (punkt II wyroku).